

Inhoudsopgave nieuwsbrief

- Column voorzitter
- De laatste berichten:
 - Almere.
 - Markeringsproject.
 - Vertellersproject.
 - Boekproject.
- Reclame.
- Nog steeds op zoek naar.
- Mijn verhaal, Annie van Loen Zoutendijk.
- Een dak, voeding en educatie.
- Sluiting.
- Contact.

Column Voorzitter

Na de uitgifte van het boek "Geborgen in de polderklei" hebben wij het boek kunnen leveren bij de boekhandels Marsman te Emmeloord, Koster te Urk, Boek en Mix te Vollenhove, Brunte en Read Shop de Brunte te Lelystad, Stumpel te Almere en

Voster te Dronten. Ook is het boek te verkrijgen bij museum Schokland in de Noordoostpolder.

Workshop voor gastsprekers

In overleg met het landelijk steunpunt Gastsprekers, onderdeel van het herinneringscentrum Kamp Westerbork, zijn wij bezig om een workshop te organiseren voor onze gastsprekers. De workshop wordt gegeven in twee afzonderlijke dagdelen en bevat de volgende onderdelen:

Dag 1 /Introductie:

- Sprekers technieken.
- Leren omgaan met een klas zodat er interactie ontstaat.

Dag 2 /het luisteren naar elkaars verhalen.

Het aantal deelnemers is maximaal 6 personen. De trainster is Wendy de Pater die ervaring heeft met de workshops voor gastsprekers. Er wordt nog gekeken naar een financiële dekking. Mocht u belangstelling hebben dan kunt u dat via de secretaris aan mij doorgeven.

Studie opdracht

Zoals u weet vinden wij het heel belangrijk dat jongeren betrokken raken bij het erfgoed van de Tweede Wereld Oorlog. Daarom is er een studie opdracht geschreven voor de interviews van de ooggetuigen.

De leerdoelen zijn:

- Historische ontwikkeling over een onderwerp belicht via een ander medium dan boeken.
- de veelheid van informatie leren selecteren, orden en op een aantrekkelijke toegankelijke manier de gegevens presenteren
- Het richten op een doelgroep
- Samenwerken voor één resultaat

Het gevraagde resultaat:

- Interviewen van ooggetuigen van de Tweede Wereld Oorlog en het interview op de geluidsband zetten en bewaren
- Het uitwerken van het interview tot een aantrekkelijk en toegankelijk verhaal
- Een publicatie waardig verhaal.

Deze opdracht is gestuurd naar het de HBO opleiding Windesheim te Zwolle. Wij zijn benieuwd naar hun reactie.

Schoolles.

In samenwerking met Marjon Fleurbaaij van Flevoland Erfgoed is er een les gemaakt voor scholen, het thema is " Airgunners". Zowel het leerlingenblad als de handleiding voor leerkrachten zal op onze website worden geplaatst.

Maand van de geschiedenis.

De maand oktober is de maand van de geschiedenis en heeft als thema "Vriend en Vijand". Een thema dat bij ons past. Wij zijn dan ook gevraagd bij diverse activiteiten.

Op 9 oktober wordt door mij een presentatie gegeven over publieksbereik voor de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, waarin de vliegtuigen uit de Tweede Wereld Oorlog leidraad zullen zijn.

Astrid Doppert zal op 15 oktober een lezing houden over de stichting Ongeland in de nieuwe Bibliotheek te Almere.

In het weekend van 18 en 19 oktober zijn wij aanwezig in de Trekvogel, Oostvaardersdiep te Almere.

Deelnemers zijn:

- Aircraft Recovery Groep uit Heemskerk.
- Stichting Ongeland.
- Stichting 4 mei Herdenking Dronten.
- Stichting vrienden van de Catalina.
- Flevo Decals modelbouwers.
- Bureau Archeologie en Monumenten zorg.

Op zaterdag 18 oktober zal de markering onthult worden van de Lancaster. Vanaf 12 uur kunt u in de

Trekvogel terecht en wij zouden het leuk wanneer u even langs komt.

Zondag 26 oktober zal in samenwerking met de vrienden van de Catalina een lezing worden gehouden in de hangar van de Catalina aan de Roadrunner weg 100 te Lelystad. Bert Wijs zal

namens de stichting Ongeland de spreker zijn. Ook hier bent u van harte welkom, aan het programma wordt gewerkt en zal binnenkort bekend worden gemaakt.

De Catalina

Astrid Doppert

De laatste berichten.

Het Markeringsproject,

De infoborden op de crashpalen van de gemeente NOP zijn in een verbeterde versie op onze website geplaatst, dit is echter nog niet de definitieve versie.

Voor 30 december 2014 zal de definitieve versie van de infoborden zowel op de site als op locatie staan.

Vertellersproject,

Al twee jaar geeft de stichting "Ongeland" met veel succes lezingen op scholen over de 2^e Wereldoorlog.

Deze lezingen worden gegeven door ooggetuigen, elke ooggetuige komt uit een ander deel van Nederland en dit levert een enorme diversiteit op. Buiten de ooggetuigen zijn er ook nog 3 vrijwilligers die lezingen verzorgen.

Eind september schrijven we de scholen weer aan en voor het eerst gaan we buiten Dronten, Biddinghuizen, Swifterbant, Lelystad, Emmeloord en Urk ook de gemeente Almere erbij betrekken.

Boekproject,

De provincie Flevoland kent een rijke geschiedenis. Aan de oppervlakte verraadt dit "nieuwe land" weinig van haar verleden, maar geborgen in de polderklei van de oude zeebodem liggen vele historische schatten verborgen. Naast oude nederzettingen en gezonken schepen ook diverse vliegtuigwrakken uit de 2e W.O. Het IJsselmeergebied had een speciale en belangrijke rol in de Tweede Wereldoorlog.

Prijs: €24,90

ISBN: geen!

Verschenen: 2 mei 2014

Reclame

Zeeuws Knoopje

- plantencentrum voor uw tuin.
- collectie Zimbabwaanse beeldhouwwerken.
- voorraad ruwe beeldhouwstenen.
- organisatie beeldhouwcursussen.

Knooppaan 9/ 8251SJ/ DRONTEN/ tel. 0321-381998 De

Website: <http://www.zeeuws-knoopje.nl/>

Oplage nieuwsbrieven > 500.

Kosten reclame:

- 4x per jaar € 50,-
- 3x per jaar € 37,50
- 2x per jaar € 25,-
- 1x per jaar € 12,50

De grootte van de reclame mag bestaan uit 40 woorden exclusief logo, daarnaast kunt u zelf uw kwartaal kiezen.

Nog steeds op zoek naar

1. Verhalen van ooggetuigen.
2. Vrijwilligers voor het afnemen van interviews.
 - 4 verhalen van ooggetuigen zijn reeds opgenomen.
 - Marjon Fleurbay van de bevriende stichting Flevoland Erfgoed is aan haar interview bezig, wij weten dat het veel werk oplevert en wensen haar dan ook veel succes.

info@flevolanderfgoed.nl

3. Sponsors en Donateurs

Sponsors en donateurs kunnen zich aanmelden bij onze penningmeester wolterschaap@solcon.nl, de minimum donateursbijdrage is sinds 2014 € 10,- per jaar.

Ook giften zijn van harte welkom, ons Cultuur ANBI nummer is 86385.

Mijn verhaal, Annie van Loen-Zoutendijk.

Mijn herinneringen aan de hongervinter van 1944/45 en de bevrijding in mei 1945

Inleiding

De winter van 1944/45 is een zeer bijzondere geweest in mijn jeugd en uiteraard in die van velen

van mijn generatie. Al dikwijls heb ik gezegd mijn herinneringen aan die tijd eens op papier te willen zetten, maar het bleef tot-nu-toe steeds bij goede voornemens. Ik heb nooit een dagboek bijgehouden, maar die tijd staat nog zo goed in mijn herinnering en op mijn net- vlies, dat ik na 60 jaar nog wel in staat ben mijn plan uit te voeren.

De hongerwinter begon in september 1944. Na de slag om Arnhem op 17 september werd het zuiden van Nederland bevrijd. Vooral voor de mensen in het westen van het land brak een verschrikkelijke tijd aan. Veel is daarover reeds geschreven, maar dit is **mijn** verhaal.

De spoorwegen gingen in staking. De spoorwegmensen doken onder. Er kwam steeds minder voedsel en voor het weinig beschikbare stonden we uren in de rij. De Centrale Keukens, gaarkeukens in de volksmond, die al enige tijd bestonden, leverden steeds meer waterig voedsel. Veel kinderen uit de steden werden opgenomen in gezinnen op het platteland.

Ik werkte in die tijd op het kantoor van Therma, een technisch bureau in de Vondelstraat in Amsterdam. Er was weinig werk, zodat de werktijden werden gehalveerd. Ik had het geluk dat de directie van het bedrijf voor een warme maaltijd kon zorgen. En enkele keren had ik al vrijaf gekregen om op "hongertocht" te kunnen gaan.

Aankankelijk reden de trams nog in de spitsuren, maar al gauw was het lopen naar kantoor wat de klok sloeg. Mijn nicht Nel Blomvliet werkte bij de Hollandsche Bank Unie op de Heren- gracht, een kwartier lopen van mijn kantoor. Zij werkte tot 13.00 uur en ik tot 12.00 uur. Haar jongste zus Truus kreeg een plaats op een boerderij in Landsmeer. Daarom maakten Nel en ik uit een zomermanteltje een jurkje voor haar. Omdat het snel af moest nam ik dat naaiwerk mee naar kantoor om eraan te werken totdat ik Nel ging halen. De huishoudelijke hulp van de vrouw van mijn baas, mevrouw Mulder, zag dat en zei dat ik via haar man misschien wel een plaatsje kon krijgen in West-Friesland. Daar ging hij elke week met een buurman heen om eten te halen en via een contact in Andijk kinderen bij boeren en tuinders onder te brengen. Hoewel ik toen bijna 16 jaar was zag ze voor mij, gezien mijn naai ervaring, ook wel

kansen. Mijn baas had geen bezwaar en juichte het zelfs toe als mensen een goed heenkomen konden vinden.

Dinsdag 20 februari

Met mevrouw Mulder had ik de afspraak gemaakt dat ik op dinsdagmorgen 20 februari 's-morgens vroeg bij haar in de Granidastraat in Amsterdam-West zou zijn. Dat was op de grens van Amsterdam en Halfweg. Haar man wilde om plm. 8.00 uur vertrekken. Hij bleek in het bezit van een auto met gasgenerator. Ik woonde in de Czaar Peterstraat, op de grens van centrum en oost. Dat betekende dat ik

plm. 2 uur zou moeten lopen, want vervoer had ik niet.

Ik vertrok om een uur of zes. Met een klein -door mijn zus gevlochten- touwtasje met wat kleding, een boterham in mijn maag en twee winterwortels mee voor onderweg, begon ik vol goede moed aan de tocht.

Helaas was de generator van de auto defect geraakt. De verwachting was dat hij na een paar dagen gemaakt zou zijn. Een nieuwe afspraak werd gemaakt, nu voor vrijdag 23 februari, zelfde tijd. Maar ik moest eerst wel terug naar huis, dus weer twee uur lopen.

2

Vrijdag 23 februari

Op die dag voltrok zich hetzelfde ritueel. Tot grote spijt van de fam. Mulder was de generator echter niet klaar. Toen stond ik voor de keus: een waarschijnlijke hongerdood tegemoet gaan of per

voet in mijn eentje Noord-Holland in, richting Andijk, een afstand van plm. 70 km. Ik koos voor het laatste.

Doordat ik al meer dan eens, in verschillende samenstellingen -met mijn ouders, mijn moeder, zus en nicht Nel- een "hongertocht" naar de kop van Noord-Holland had gemaakt, wist ik redelijk goed de weg en wat ik onderweg kon verwachten, al bleef het een avontuur.

Ik vertrok dan ook te voet van de Granidastraat, via de Haarlemmerweg, naar de pont over het IJ, achter het Centraal Station. Ook nu had ik een paar winterwortels bij mij. Die bleken zo bitter als gal te zijn maar, volgens het gezegde maakt honger rauwe bonen zoet.

Op de pont trof ik een vrachtrijder, die met paard en wagen naar IJpendam, zo'n 5 km onder Purmerend moest. Inmiddels was het gaan motregen en ik had geen regenjas of paraplu. Op de open wagen werd ik in mijn winterjas dus nat en koud, maar ik hoefde tenminste niet te lopen.

In de van der Pekbuurt moest een vrachtje afgeleverd worden. Ik had geen idee wat er vervoerd werd. Het zullen wel allerlei surrogaten zijn geweest. Daarna ging het richting IJpendam. Daar aangekomen bedankte ik de vrachtrijder en belde bij het eerste het beste huis aan om te vragen of ik mocht plassen en of ze een boterham voor mij hadden. Dat had ik op onze hongertochten eerder die winter wel geleerd.

Toen dat gelukt was en ik mijn weg vervolgde, werd ik ingehaald door een boerenwagen met melkbussen, die naar Purmerend moest. Ik mocht mee. Het waren maar enkele kilometers, die ik dan niet hoefde te lopen, maar het spaarde weer energie.

Inmiddels begon het al aardig laat te worden en moest ik zien een slaapplek te vinden. Ik liep door Purmerend naar de Midden-Beemster. Ik vroeg bij een aantal boerderijen of ik er kon overnachten, maar had aanvankelijk geen succes, omdat er al jongens op de hooizolder zouden slapen en "daar kun je als meisje natuurlijk niet bij" zei men.

Het werd al donker en het was weer gaan regenen. Bij een volgende boerderij deed de boerin open. Weer was mijn vraag of ik daar kon overnachten. Die

boerin zei, dat haar man het eigenlijk niet meer wilde hebben omdat zij zo bestolen waren, maar omdat ik een meisje alleen was en er erg verregend en verkleumd uitzag, liet ze me toch binnen.

Zij gaf mij iets te drinken en maakte een bord pap voor mij klaar. Inmiddels kwam de boer thuis; hij maakte geen bezwaar. De boerin droogde mijn natte kleren bij de kachel en stopte mij onder de wol. 's Nachts bleek dat de pap te veel geweest was.

Zaterdag 24 februari

Ik voelde me niet lekker, maar wilde toch verder. Ik kon immers de contactpersoon niet bereiken en had het gevoel "voor mij een ander". Dat gevoel bleek later juist te zijn geweest.

De boer bracht mij met zijn paard en wagen een eindje op weg, richting Hoorn. Te voet ging ik weer verder. Ik had wat proviand meegekregen en kon er dus even tegen.

Op een gegeven moment werd ik ingehaald door een paard en wagen, gemend door twee oude Duitse soldaten. Ze hadden kennelijk medelijden met mij en boden me aan een eindje mee te rijden. Dan is goede raad duur ! Ik nam het aanbod aan, want hoe eerder ik op de plaats van bestemming was hoe beter. Ik vreesde geen kwaad van die twee oude lieden, die ook geen keus hadden gehad.

3

Er volgde een spannend moment, want er kwam een vliegtuig over. De soldaten waren kennelijk bang beschoten te worden en verschansten zich achter een muurtje.

Ik ging weer lopend verder. Bij Hoorn passeerde er weer een vrachtrijder, die aan het eind van Zwaagdijk moest zijn. Ik kon mee en was blij weer even te kunnen uitrusten. Gelukkig regende het die dag niet.

Het stuk Zwaagdijk/Andijk-West via Wervershoof, legde ik weer te voet af. En dat was nog een heel eind. Inmiddels was het ook helemaal donker geworden.

Toen ik bij Paul Pool, de contactpersoon, aan het begin van de Nieuweweg aankwam, was het bijna

20.00 uur en dan moest iedereen binnen zijn. Een van zijn zoons zou mij wegbrengen naar een gezin 10 kilometer verderop. Andijk is een streekdorp met aanvankelijk alleen een weg langs de dijk. Na de watersnoodramp van 1916 is er een nieuwe weg aangelegd met tussenwegen van de Dijk naar de Nieuweweg, vandaar de naam.

Er werd een fiets uit de schuur gehaald maar helaas, ik kon niet fietsen. Het alternatief was een transportfiets. De mand ging eraf, een kussen erop en zo werd ik naar de plaats van bestemming gebracht. Ik had zorg om Kees, de zoon, die ook weer terug moest. Maar er waren in de directe omgeving geen Duitsers, zei hij.

Ik belandde bij de familie Rusting in het Kerkeveld in Andijk-Oost. Het bleek een tuindersgezin met drie dochtertjes. Ook hier kreeg ik een maaltijd en bed. Ik moest eerst uitrusten van de tocht. De volgende dag konden we dan nader kennismaken.

Zondag 25 februari

Bij het ontbijt maakten we dus nader kennis. En toen bleek het gevoel: "voor mij een ander!" juist te zijn geweest. We realiseerden ons hoe gebrekkig de communicatie in die tijd was. Door die kapotte generator kwam ik een paar dagen later dan verwacht. Bovendien wist ik niet waar ik terecht zou komen. In ieder geval was er niet meer op mij gerekend en ik was natuurlijk niet het enige meisje uit Amsterdam, dat honger had. De volgende dag zou er dan ook een ander meisje komen. Ik hoefde echter niet bang te zijn dat ik terug moest. De familie had vrienden bij wie ik misschien wel een plaatsje kon krijgen.

Terwijl ik met de kinderen speelde, ging mevrouw Rusting er op uit. Ze had het oog op de familie Krul aan de Dijkweg, een paar honderd meter van het Kerkeveld.

Na een poosje kwam ze terug met de mededeling dat ik maar "op zicht" moest komen. Dat gebeurde nog diezelfde zondagavond.

We moesten lopen en dat bleek toen een probleem. Ik had nl. mijn voeten stuk gelopen en kon mijn schoenen bijna niet meer aan. Maar met veel pijn en moeite lukte het.

Bij de familie Krul konden we elkaar nauwelijks onderscheiden, want elektriciteit was er niet meer. De meeste mensen behielpen zich met een klein olielampje, dus ook zij. De familie bleek te bestaan uit een jong echtpaar en een pleegzoon van 5 jaar, Max genaamd. Hij was het jongste kind van een overleden zuster en werd als eigen kind door hen grootgebracht. Mevrouw Krul had daarom liever aan een leeftijdgenootje van Max onderdak verleend. Zij was echter niet sterk en daarom vond haar man dat ze beter een wat ouder meisje in huis konden nemen, want "die hadden ook honger en daar zou zijn vrouw wat hulp aan kunnen hebben". En nu kwam ik zomaar uit de lucht vallen ! Ik mocht de volgende dag komen.

4

Maandag 26 februari

En zo gebeurde het dat ik op maandag 26 februari 1945 een goed tijdelijk tehuis vond bij, zoals ik hen later noemde, oom Jan en tante Jannie Krul aan de Dijkweg nr. 15a te Andijk-Oost. Tineke, de 8-jarige dochter van de familie Rusting, bracht mij erheen. Ik kon mijn schoenen toen absoluut niet meer aan en moest het op klompen proberen. Dat was ik natuurlijk niet gewend, maar het ging. Die schoenen heb ik nooit meer aan gehad.

Ze waren eigenlijk te klein. Een oom, die schoenmaker was, had de stiknaden tussen de neus en het vetergedeelte losgehaald en er een stukje leer tussen gezet. Door de lange tocht was dat kennelijk gaan schuren, waardoor mijn voorvoeten ontstoken waren geraakt. Gelukkig had tante Jannie een voorraadje soda, zodat ik geregeld een voetbad kon nemen. En intussen leerde ik op klompen te lopen. Om 12 uur werd er warm gegeten. De eerste dag aardappelen met witlof en karbonade uit de weckfles. Ik had dat soort flessen nog nooit gezien. Het was een ongekende luxe !

Het huis van de familie Krul was niet groot, maar wel heel gezellig ingericht. Beneden een halletje, huiskamer met kelder/voorraadkast, slaapkamer, keuken en bijkeuken met WC en open trap naar boven. Douches waren er nog niet in gewone huizen. Verder een aangebouwde schuur, afdak genoemd. Daar werd gewassen. Op de zolder stond een logeerbed. Dat werd mijn slaappleaats. Later moest daar een kamertje voor Max komen.

Op de eerste dag werd ik op de bascule gezet. Die gaf 52 kilo aan. Mijn gewicht voordat de winter begon was 74 kilo geweest. Ik was dus in een paar maanden tijd 22 kilo afgevallen.

Elke week werd ik vervolgens gewogen. Na 3 weken was ik op mijn normale gewicht, maar ik groeide nog door. Ik moest wel eens afgeremd worden. Oom Jan vertelde later eens, dat ik het hapje voor de poes, dat ik haar moest brengen, nog opat. Maar dat kan ik mij niet herinneren. Ik heb het maar als een grapje opgevat.

Het vervolg

Ik moest natuurlijk wel op een of andere manier thuis laten weten hoe ik gevaren was. De post werkte praktisch niet.

Nu kwam er bij een van de burens wekelijks een Amsterdamer op de fiets om eten te halen. Hij was bereid een brief bij mij thuis af te geven. Ik realiseerde me, dat ik nog een paar schoenen met houten zolen had. Die bracht hij de volgende keer mee, evenals een mattenklopper, waar tante Jannie grote behoefte aan had. En wij hadden er twee. Met die schoenen ging ik naar de schoenmaker, die het een mooi "sjouwtje" vond om er een paar gewone zolen onder te zetten.

Intussen hielp ik tante Jannie met van alles en nog wat. Ze stond ervan te kijken, dat ik als "stadskind" zo handig was. Ik kon koken, wassen, strijken, schoonmaken, verstellen en zelfs sokken breien. Dat deed ik dus voor Max. Met koken mocht ik helpen. Ik leerde veel van haar. Het moest wel op de potkachel, want stroom was er immers niet.

Na een paar weken werd er 's avonds na het eten aan de voordeur gebeld. Dat was ongewoon, want iedereen kwam altijd achterom. Ik moest opendoen en zag in het halfdonker een vrouw die ik niet direct

herkende en zeker niet verwacht had. Het was mijn moeder.

Ze was er alleen op uit met een handkarretje, zoals we dat al verschillende keren gedaan hadden. Ze mocht binnenkomen, kreeg iets te eten en kon blijven logeren.

Ze kon boven bij mij in het tweepersoons bed slapen. Met een zakje tarwe en diverse etenswaren ging ze na een paar dagen achter haar handwagentje weer naar huis.

Mijn 13-jarige zus was inmiddels met een kindertransport per boot via het Noord-Hollandskanaal naar Texel vertrokken. Ze was opgenomen in een boerengezin met 3 kinderen, een volwassen zoon, een dochter van 18 en een zoon van 12.

5

Mijn nichtje Willie, zus van Nel, had een plaats gevonden op Terschelling. Nu was alleen Nel nog in Amsterdam. Zij heeft nog een tocht gemaakt naar de Wieringermeer met haar tante, die mijn tweede moeder was.

Intussen raakte ik steeds meer gewend aan het plattelandleven. Door het mooie voorjaar ging oom Jan al vroeg naar "de bouw", zoals men in West-Friesland zegt. Hij was vooral bollenkweker, maar door de voedselschaarste "zelfverzorger" geworden. Dat betekende, dat hij had moeten overstappen op de teelt van aardappelen, tarwe, bonen en groenten. Distributiebonnen daarvoor kregen ze daarom niet. In de schuur stonden en koe en twee geiten. Verder waren er een varken en een paar tamme eenden. Melk, boter, meel, vlees en eieren waren er dan ook voldoende.

Als oom Jan er niet was voederde ik de dieren. In een blauwe overall, op klompen en een rode zakdoek om mijn hoofd was ik net een boerendochter. De vrachtrijder, die op een dag een zak tarwe kwam halen voor de molenaar, geloofde dan ook niet dat ik uit Amsterdam kwam. Ik had het West-Fries ook al aardig onder de knie.

Op zaterdagmiddag ging ik naar de club. Die bestond uit jonge VCJC-leden, die zolang het nog oorlog was, niet naar buiten konden treden. Om de contributie

e.d. te kunnen betalen kreeg ik van tante Jannie elke week een gulden. Had ik in iedere geval wat zakgeld. Het was er erg gezellig en zodoende leerde ik ook andere jongelui kennen. Ik was er de jongste en raakte bevriend met Jo van Rossum. Ze kwam uit een gezin met 10 kinderen.

Ze was een ver familielid van tante Jannie en had haar wel eens in de huishouding geholpen.

Als er 's zondags een kerkdienst was ging ik mee.

Een probleem was dat ik niet kon fietsen. Tante Jannie had een fiets met "antiplofbanden". Dat waren banden, die gesneden waren uit oude autobanden. Jaap Gorter, een buurjongen, zou het mij leren. Ik had ooit wel eens op een klein fietsje gezeten, maar het nooit echt geleerd. Ik weet niet meer hoelang ik erover gedaan heb. Jammer is dat ik niet steppend heb leren op- en afstappen. Dat bleek al gauw, toen ik bij de broodfabriek op Andijk-West een doos soesjes moest ophalen, bestemd voor een bevriende familie waar een baby was geboren. Ik had de doos achterop, moest daardoor met een hand sturen en had een "afstapprobleem". Om de soesjes te redden reed ik de heg in. Dat was ook een oplossing.

De spanningen, die de oorlog ook daar veroorzaakte, liepen hoog op. Op een avond kwam oom Jan niet thuis. Tante Jannie was blij dat ik er was. Ik was bijna 16 jaar en dus geen echt kind meer. Ze vertelde me in vertrouwen, dat oom Jan als lid van de ondergrondse verzetsbeweging de sluizen bij Opperdoes moest bewaken. Hij bleef een aantal dagen weg. De Duitsers hadden op 17 april de Wieringermeer onder water gezet en dreigden dat ook te doen met de polders in de kop van Noord-Holland. Gelukkig is het zover niet gekomen, maar intussen bracht oom Jan wel een voorraadje aardappelen, bonen, tarwe etc. naar het huis van zijn ouders in Enkhuizen, dat hoger ligt en dus bij inundatie droog zou blijven. Er werden wat meubels naar boven gebracht. In geval van nood zou het gezin evacueren naar Enkhuizen. Ik zou dan ook mee kunnen. Intussen werd de waterleiding afgesloten. Voor drinkwater kwam een tank (paarden-wagen) door het dorp. Voor was en afwas werd regenwater gebruikt. Ook haalden we water uit het IJsselmeer. Tegen de dijk op met een lege emmer

was niet moeilijk, maar terug met een volle des te meer. Maar ik was jong en kon heel wat aan.

Op de zondag na 17 april fietste ik naar Medemblik, aan de rand van de Wieringermeer. Ik was daar geweest voordat ik naar Andijk ging. Met mijn ouders had ik daar geslapen bij een boer, die een dienstkameraad van oom Jan bleek te zijn. Het was een treurig schouwspel. Balen stro en veel verdrongen vee dreven er langs de dijk.

Ik fietste terug via Grootebroek en Bovenkarspel om te zien of ik mijn neefje Herman Brouwer kon vinden. Ik wist, dat hij daar bij verre familie een plekje had gevonden. Dat lukte helaas niet.

6

Via diverse illegale berichten was de familie op de hoogte van de op handen zijnde bevrijding. En op zaterdag 5 mei was het dan eindelijk zover. De Duitsers hadden gecapituleerd. De omroeper ging door het dorp en de kerkklokken luidden. De vlaggen gingen uit, het was feest! Ik genoot van het moment, in mijn eentje, boven op de dijk, waar ik probeerde alles goed tot mij te laten doordringen.

De capitulatie werd in Wageningen getekend. De Tweede Wereldoorlog was echter nog niet helemaal voorbij. Japan moest zich nog overgeven. Dat zou pas op 15 augustus gebeuren. In Nederland en de rest van Europa werd alvast feest gevierd. In Andijk gebeurde dat ook op 8 mei. Het schoolplein van de Idenburgschool in Andijk-West was daarvoor de beste plaats. Ik ging er op de fiets heen met Jo van Rossum.

Op een gegeven moment kwam de vraag aan de orde wanneer ik weer naar huis zou kunnen of moeten. Tante Jannie en oom Jan wilden wel dat ik bij hen zou blijven. Ik zou dan een cursus aan de plaatselijke landbouw/huishoudschool kunnen volgen en verder hen kunnen helpen. Afgezien van de vraag of mijn ouders dat goed zouden vinden, wilde ik dat toch zelf niet. Het heeft mij echter wel slapeloze nachten bezorgd. Ik had het bij hun immers erg naar mijn zin.

In het eerste weekend van juni ging ik op de fiets naar Amsterdam. Het was plm. 4 uur fietsen, maar het was stralend weer en ik kreeg de nodige proviand

voor onderweg en thuis mee. Thuisgekomen trof ik een brief aan van Mr van Waarden, een medewerker van mijn eerste kantoor op de Keizersgracht. Hij zou zich als zelfstandig advocaat gaan vestigen in de Vondelstraat en vroeg of ik als secretaresse bij hem op kantoor wilde komen. Een gesprek aan zijn privéadres in de Hunzestraat had als resultaat, dat ik de uitdaging aanging en per 1 juli 1945 bij hem in dienst trad. Bij Therma zou voorlopig niet veel werk zijn, zodat het geen bezwaar was als ik mijn dienstverband daar -na een periode van onbetaald verlof- per 30 juni beëindigde. Met dat bericht ging ik dus terug naar Andijk. Gelukkig was daar begrip voor het feit, dat ik gebruik wilde maken van de mij geboden carrière mogelijkheden.

Voordat ik terugging had ik nog een leuke ervaring. Jaap Gorter en een oud-onderduiker gingen vaak met een kleine roeiboot het IJsselmeer op om met een lijntje op paling te vissen. Zij vroegen of ik een keer meeding, 's avonds bij zonsondergang om het lijntje te schieten en 's morgens bij zonsopgang om het binnen te halen. Ik kon zwemmen en vond het leuk om mee te gaan. De vangst was goed.

Eind juni ging ik terug naar Amsterdam, nu met de vrachtboot van de firma de Bruin uit Enkhuizen. Ik was lang niet de enige passagier, want er waren geen andere mogelijkheden. De nacht voor vertrek logeerde ik bij de ouders van oom Jan aan de Noordweg. De boot vertrok om plm. 6 uur. Het was ongeveer 4 uur varen. Er stond een stevige wind. Bij Marken hing menigeen over de railing, maar ik had geen last van zeeziekte. De boot meerde in

Amsterdam af aan de Prins Hendrikkade, naast het

marine-opleidingsschip "De Pollux", vlak bij het Centraal Station. Bus 19 bleek weer te rijden. Die kwam vlak bij mijn huis in de Czaar Peterstraat. Op 1 juli ging ik naar mijn nieuwe baan in de Vondelstraat. Mijn zus zou nog tot augustus op Texel blijven.

7

Tenslotte

Mijn verblijf bij de familie Krul heeft dus ruim 4 maanden geduurd. Het is echter een vriendschap voor het leven geworden. Ik was er dan ook met enige regelmaat te vinden, ook later met mijn man Ivo, die ik in 1947 leerde kennen.

In de eerste jaren van ons huwelijk, begin jaren vijftig, gingen we er in de vakantieperiode logeren. We gingen dan mee naar het land, maakten ons verdienstelijk met allerlei werkzaamheden en genoten intussen van de vrije natuur. We hebben nog vele dingen met elkaar beleefd, maar die passen niet in dit verhaal.

Naschrift

Tante Jannie overleed in 1969, oom Jan in 1996, nadat hij in 1982 ook zijn tweede vrouw Dini had verloren. Na het overlijden van oom Jan in 1996 hielden tante Dini's dochter Willemien Ekkerman en haar vriendin Hannie Wagter dat contact met ons - en na het overlijden van Ivo in 1997 met mij- aan.

Dronten, voorjaar 2005
Annie van Loen- Zoutendijk.

Wij bedanken Annie van Loen-Zoutendijk voor haar verhaal.

Ook u kunt uw verhaal insturen en wij zullen het in uw originele versie in een van onze volgende nieuwsbrieven plaatsen.

Een dak, voeding en educatie

Wist u dat in Burundi alle ministeries al door hun budget heen zijn.

Wist u dat er door stroomgebrek maar op bepaalde tijden stroom is, tenzij je een generator in bezit hebt. **Wist** u dat het gemiddelde inkomen hier € 387.27 per jaar is en velen mensen niet meer dan € 19,36 per maand verdienen, terwijl de benzineprijs € 0.89 is.

De Stichting Kinderhulp in Burundi zet zich in voor de wees- en straatkinderen in Gitega, de op een na grootste stad in Burundi. Bezoek hun website!

- www.stichtingkinderhulpinburundi.nl/

sluiting

Onze 3^e nieuwsbrief 2014 , hopelijk heeft u ook deze met plezier gelezen.

Het is ook mogelijk om als sponsor, donateur of lezer een verhaal, verslag, interview, reactie of foto in te brengen voor de volgende nieuwsbrief.

scmdirven1952@kpnmail.nl

Contact, stichting "ONGELAND"

Secretaris: S.Dirven
Adres: De Schepel 52
Plaats: Dronten.
Postcode: 8252JL
Tel: 0321-381965
E-mail secretaris@ongeland.nl

KvK: 56565259
Cultuur ANBI: 86385

Fred Docter, beschikbaar voor:

- Evenementen fotografie
- Reclamefotografie
- Bedrijfsfotografie
- Persfotografie
- Bruidsfotografie
- Fotografie voor uw website

Tel : +31 (0)321 – 315976
info@docterfred.n